

EL LLENGUATGE

4/VIII/1977

Al seu torn

Quan es parla d'un torn de mecànic o d'un torn de ceramista tothom, unànimement, diu el torn. En canvi, quan hom es refereix al moment en què toca a algú de fer un acte determinat, després que l'han fet, successivament, tots els qui el precedien, en lloc de torn n'hi ha que diuen el «turno». Però tant en un cas com en l'altre es tracta d'un torn i el fet que el castellà posseeixi una doble forma —«torno» i «turno»— no ens ha d'afectar gens. Un mot de significat afí a torn —parcialment sinònim— és tanda que és una forma molt viva i molt popular, i qui sap si aquesta mateixa popularitat ha contribuït a afeblir l'ús de torn que hauriem recuperat després amb la forma adaptada de la del castellà. Sigui com vulgui, en l'eliminació d'aquest barbarisme —«turno»— cal tenir present no solament torn sinó també tanda.

Per a la traducció de l'expressió del castellà «a su vez» hom proposa, generalment, al seu torn. Al Diccionari Fabra l'única indicació que en trobem és l'exemple Cadascú al seu torn a partir del qual es podria, potser, legitimar o justificar l'equivalència que hem assenyalat, però cal reconèixer que, de fet, aquest exemple té un abast més limitat, més restringit. Cadascú al seu torn efectivament, s'ha d'interpretar com Cadascú quan li toqui i l'expressió de què és qüestió seria d'aplicació en una oració com Va rebre un avis del director i, al seu torn, en va passar un al secretari. Amb tot, creiem, contràriament al parer d'alguns entesos, que hauriem d'admetre aquesta expressió en el sentit indicat. La trobem —com a equivalent de «a su vez»— als diccionaris de correspondències que hem consultat, entre ells el Moll i l'Albertí. I podem adduir, a més, les següents citacions d'autors als quals hem de reconèixer autoritat: «Un vallet brut, lladre de molts, l'espiava al seu torn...» (Agustí Escalasans, «El bastaix decandit»); «Empràvem d'Europa i, al nostre torn, contribuïrem...» (Carles Riba, «La nostra expansió literària»); «...ha fixat el seu ritme: ritme que, al seu torn, ha conferit...» (Carles Riba, «Una generació sense novel·la»).

ALBERT JANE